

Ἄλλ' ὁ μὲν Πρῶτος ἐν τῷ Δευτέρῳ σχήματι, τὴν μὲν πρὸς τῷ μείζονι τῶν ὄρων καθόλου Στερητικὴν ἔχων Πρότασιν, τὴν δὲ ἐτέραν καθόλου Καταφατικὴν, δι' ἀντιστροφῆς τῆς πρὸς τῷ μείζονι Προτάσεως, ἀναλύεται εἰς τὴν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι, ἄλλ' ἔχει καθόλου καταφατικὸν περαίνοντα. Τούτου δ' ὁ ἐφεξῆς, ἰσοδύναμόν πως τὴν πρὸς τῷ μείζονι τῶν ὄρων καθόλου Καταφατικὴν ἔχων Πρότασιν, τὴν δὲ ἐτέραν καθόλου Στερητικὴν, ἐξ ἀντιστροφῆς δυοῖν, προτέρας μὲν τῆς καθόλου Στερητικῆς Προτάσεως, δευτέρου δὲ τοῦ συμπεράσματος, ὄντος καὶ αὐτοῦ καθόλου Στερητικοῦ, τὴν ἀνάλυσιν εἰς τὸν αὐτὸν ἔχει Συλλογισμόν τὸν προειρημένον, τὸν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι δεύτερον, ἔχοντα συμπέρασμα καθόλου Στερητικόν. Ὁ δὲ τρίτος ἐπ' αὐτοῖς, ἐκ καθόλου Στερητικῆς, καὶ ἐπὶ μέρος Καταφατικῆς, καὶ ἀποφατικὸν ἐν μέρει ἐνδείκνυται, παρ' ἐνίων δι' ἀντιστροφῆς τῆς καθόλου Προτάσεως, ἀγόμενος εἰς τὸν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι. Τέταρτος δ' ὁ ὑπόλοιπος τῶν ἐν τῷ Δευτέρῳ σχήματι Συλλογισμῶν· ὁ τέταρτος ἐκ καθόλου Καταφατικῆς, καὶ ἐπὶ μέρος Ἀποφατικῆς, ἐπὶ μέρος ἀποφατικόν· συνάγει δὲ, ἀπὸ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς ἔχων τὴν ἀπόδειξιν, καὶ διὰ τῆς ὑπὸ Ἀριστοτέλους ὀνομαζομένης ἐκθέσεως.

Ἡ μὲν οὖν εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγή, καλεῖται δὲ καὶ ἀδυνατοῦ δεῖξις, ὧδε ἔχει (KB).

κατηγορεῖσθω τὸ Πρῶτον, τοῦ μὲν Δευ-

τέρου παντός, τοῦ δὲ Τρίτου τινός,
οὐ λέγω ὅτι περανθήσεται τὸ Δεύτε-
ρον κατὰ τινος τοῦ τρίτου·

μὴ γὰρ, ἀλλ' εἰ δυνατόν τὸ ἀντικείμενον
αὐ̄ περαινέσθω·

τὸ κατὰ παντός ἐλέγετο τοῦ Δευτέρου·
τὸ ἄρα Πρῶτον (1) [κατὰ] παντός δειχ-
θήσεται τοῦ Τρίτου,

ὅπερ ἐστὶν ἄτοπον· ὑπέκειτο γὰρ κατὰ
τινος μὴ λέγεσθαι· οὐκ ἄρα κατὰ παν-
τός Τοῦ τρίτου, τὸ Δεύτερον κατη-
γορεῖται, ἀλλὰ κατὰ τινος.

Ἡ δὲ δι' ἐκθέσεώς ἐστι τοιαύτη·

ἐπεὶ μὴ κατηγορεῖται, καὶ ἔστω τὸ Τέ-
ταρτον·

τὸ ἄρα Πρῶτον, οὐδὲν (2) κατηγορεῖται·
ἀλλὰ καὶ τὸ Δεύτερον παντός (3) κατηγο-
ρεῖται,

τὸ ἄρα Δεύτερον οὐ παντός (4) τοῦ Τε-
τάρτου·

κατηγορεῖται δὲ τὸ Πρῶτον τοῦ Τρίτου·

(1) Ἐγέγραπτο τὸ, ἄρα Πρῶτον παντός.

(2) Ὅρα ἐν ταῖς Παρεκβολαῖς.

(3)-(4) Ἐγράφετο, πάντως.

τί ἐστὶν ὡς τὸ Β τινός τοῦ Γ οὐ κατηγορηθήσεται; Α Β Γ Δ.

Τῶν ἐν τῷ Τρίτῳ σχήματι συλλογισμῶν· ὁ μὲν Πρῶτος ἐκ δυεῖν Προτάσεων καθόλου καταφατικῶν ἔχει συμπεράσματα δι' ἀντιστροφῆς τῆς πρὸς τῷ ἐλάττονι τῶν ὄρων Προτάσεως, ἀναγόμενος εἰς τὸν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι τρίτον· ὁ δὲ Δεύτερος, ἐκ Στερητικῆς καθόλου πρὸς τῷ μείζονι τῶν ὄρων τῆς ὑπολοίπου καθόλου Καταφατικῆς, ἐπὶ μέρους δὲ Ἀποφατικῆς, ἀποφατικὸν ἴσχει συμπέρασμα δι' ἀντιστροφῆς τῆς πρὸς τῷ ἐλάττονι Προτάσεως (1), εἰς τὸ ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι τέταρτον ἔχον τὴν ἀνάλυσιν. Ὁ δὲ τρίτος ἐξ ἐπὶ μέρους καταφατικῆς [τῆς πρὸς τῷ ἐλάττονι], καὶ καθόλου καταφατικῆς [τῆς πρὸς τῷ μείζονι], ἐν μέρει καταφατικὸν ἴσχει συμπέρασμα, ἀπὸ τῆς ἐν μέρει Προτάσεως ἀντιστραφείσης, καὶ προσέτι τοῦ συμπεράσματος. Ὁ δὲ τέταρτος ἐκ καθόλου Καταφατικῆς, [καὶ ἐπὶ μέρους Καταφατικῆς (2),] ἐπὶ μέρους καταφατικὸν συμπεραίνει, τῆς ἐλάττονος Προτάσεως ἀντιστραφείσης. Ὁ δὲ πέμπτος, ἐκ Καθόλου Στερητικῆς, καὶ ἐπὶ μέρους Καταφατικῆς, ἀντιστραφείσης τῆς ἐν

(1) Ἐγέγραπτο· τῆς πρὸς τῷ ἐλάττονι προτάσεως· τὸ μὲν ἐν τῷ σχήματι τέταρτον, ἔχον τὴν ἀνάλυσιν.

(2) Ἐγέγραπτο· ἐκ καθόλου καταφατικῆς ἐπὶ μέρους καταφατικὸν σημαίνει, τῆς ἐλ..... Παρὰ μέντοι τοῖς νεωτέροις Περιπατητικοῖς πέμπτος οὗτος καταλέγεται.

μέρει, τὴν ἀναγωγὴν εἰς τὸν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι τέταρτον ἴσχει, συμπέρασμα ποιούμενος ἀποφατικὸν ἐν μέρει. Λοιπὸς δὲ ὁ ἕκτος, ἐξ ἐπὶ μέρους Ἀποφατικῆς, καὶ καθόλου Καταφατικῆς, ἐπὶ μέρους ἀποφαντικὸν περαινεῖ διὰ τῆς εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆς, καὶ διὰ τῆς ἐκθέσεως ἀποδεικνύμενον, κατὰ τοῦ Α καὶ δευτέρου ἀναχθήσεται σχήματος.

Ἡ μὲντοι εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγή οὕτω·

Τὸ Πρῶτον τοῦ Τρίτου κατὰ τινος μὴ λεγέσθω·

τὸ Δεύτερον κατηγορεῖσθω κατὰ τοῦ Τρίτου·

λέγω, ὅτι τὸ Πρῶτον κατὰ τινος οὐ κατηγορηθήσεται τοῦ Δευτέρου·

μὴ γάρ, ἀλλ' εἰ δυνατόν ἐστίν, ἅπαντος κατηγορεῖσθω·

ἀλλὰ καὶ τὸ Δεύτερον κατηγορεῖσθω·

τοῦ Τρίτου παντὸς (1) κατηγορηθήσεται·

ἀλλ' ὑπέκειτο, τινὸς μὴ κατηγορεῖσθαι·

οὐκ ἄρα παντὸς τοῦ Δευτέρου κατηγορεῖται ἀποφάσκοντος·

ὁ Α ἄρα τινὸς Α Β Γ.

Διὰ δὲ τῆς Ἐκθέσεως οὕτω δειχθήσεται ταῦτόν·

(1) Ἐγράφεται, πάντως.

Ἐπεὶ μὴ κατηγορεῖται τινος τοῦ Τρίτου
τὸ Α,

εἰλήφθω, οὐ μὴ κατηγορεῖται (1), καὶ ἔστω
τὸ Δ.

κατ' οὐδενός ἄρα τοῦ Δ τὸ Α λεχθήσεται·
ἀλλ' ἐπεὶ τὸ Δ τοῦ Γ τί ἐστι, κατὰ παντός
αὐτοῦ τὸ Γ κατηγορηθήσεται.

ἀλλὰ καὶ τὸ Β τοῦ Γ κατὰ παντός κατη-
γορεῖται.

ὥστε καὶ τοῦ Δ κατηγορηθήσεται παντός·
ἀλλὰ καὶ τὸ Πρῶτον Α κατ' οὐδενός τοῦ
Γ κατηγορεῖτο.

τὸ ἄρα Ἄλφα κατὰ τινος λεχθήσεται τοῦ Β·
Δ Β Γ Δ.

Αἱ δὲ ἄλλαι ἅπασαι συμπλοκαὶ τῶν Προτάσεων ἐν
ἐκάστῳ τῶν σχημάτων εἰσὶν ἀδόκιμοι· Συλλογισμὸς τ'
οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν γίγνεται, διὰ τὸ μηδὲν ἐξ ἀνάγκης πε-
ραίνεσθαι, μηδὲ διαλεκτικῶς, μηδὲ δι' ἀποδείξεως. Ἐν-
δειξιν μὲν γὰρ καλοῦσι τὴν ἐκ τῆς τοῦ πράγματος φύ-
σεως εὔρεσιν τοῦ ζητουμένου, κατ' ἀκολουθίαν ἐναργῶς
τῶν φαινομένων. Ἀπόδειξιν δὲ, λόγον ἀληθῶν λημμά-
των περαίνοντα.

Γίνονται δὲ καθ' ἕκαστον σχῆμα συζυγίαι τῶν Προ-

(1) Ἐγράφετο, εἰληφῶς οὐ μὴ κατηγορεῖται.

τάσεων ΙΖ, διὰ τὸ Δ εἶναι καθ' ἕκαστον σχῆμα, δύο μὲν τὰς καθόλου, δύο δὲ τὰς ἐν μέρει, καὶ πλείους τῇ λέξει. Φαίνονται δὲ πρὸς ἐκείνας (1), γυμνάζεσθαι, καὶ αὐτὰς γνῶρίζειν, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἴσοδυναμούντων Προτάσεων εἴρηται γράμματι· νῦν γὰρ ὑπογραφή ἐστὶ τῆς λογικῆς θεωρίας, οὐ κατὰ διεξοδὸν διδασκαλία. Τοῖς δὲ διηρημένοις ΙΔ Συλλογισμοῖς, ἴδιον ἐκάστου συμπέρασμα ἔχουσι, καὶ ἄλλαι τινὲς συναληθεύουσι Προτάσεις, αἱ μὲν περιεχόμεναι τοῖς συμπεράσμασιν αὐτῶν, αἱ δὲ ἐξ ἀνάγκης συναληθεύουσαι. Περιέχονται μὲν ἐν τοῖς καθόλου συμπεράσμασιν ἔλαττον πρὸς τῷ μείζονι κατὰ τὸν τέταρτον τῶν ἐν αὐτῷ Συλλογισμῶν, ὅς ἐκ καθόλου Στερητικῆς Προτάσεως, καὶ ἐπὶ μέρους Ἀποφατικῆς, ἐπὶ μέρους ἀποφατικὸν ἔχει συμπέρασμα· καθὰ (2) δὲ τὸ Β ἔχει καὶ Γ, οὐδὲν γίγνεται τοιοῦτον ἐξ ἀντιστροφῆς τῶν Προτάσεων· ἐκ μέντοι τῆς τοῦ συμπεράσματος ἀντιστροφῆς ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι κατὰ τὸν τρίτον συλλογισμὸν γίγνεται μόνον· οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ Β σχήματι Πρῶτοι δύο, πρὸς ἀλλήλους ἀντιστρέφουσι τῷ συμπεράσματι· οἱ δ' ἐν τῷ τρίτῳ δύο, τρίτος τε καὶ τέταρτος, ἐμπεριέχονται γε μὴν ἐπὶ μέρους, ὡς ἐν τοῖς κατὰ τὸ Α καὶ τὸ Β σχῆμα Πρῶτοις δύο Συλλογισμοῖς οὕτω τοῖς κατὰ παντός. Οὕτω μὲν

(1) Ἐγέγραπτο, ἐκείνους.

(2) Ἀντὶ, κατὰ ὅπερ ἦν, ἢ περιαιρετέον τὸ ἔχει, ὡς εἶναι κατὰ δὲ τὸ Β καὶ Γ.

οἱ Συλλογισμοὶ κατηγορικοὶ καλοῦνται καθάπερ ἔφην· οἱ δὲ κατὰ πλείω σχήματα δυνάμενοι συστῆναι τῶν εἰρημένων τριῶν, οὔτε κατ' ἄλλον ἀριθμὸν ἕκαστοι· δέδεικται γὰρ τοῦτο ἐν τοῖς περὶ Ἀποδείξεως ὑπομνήμασι· Χρῶμεθα δ' αὐτοῖς ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν, ἐν αἷς ὑπὲρ ἐνὸς τῶν ὄντων ἐστὶ ζήτησις· Πηλίκον ἐστίν, ἢ Ὅποῖον, ἢ Ποῦ κείμενόν ἐστιν, ἢ περὶ Ποσοῦ τοῦ ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας κατηγορίας, [ὡς Η] Ἐρατοσθένους δεῖξις (ΚΓ).

Ἐν μὲν γὰρ τῷ ζητεῖν εἰ ὀρθῶς Ἐρατοσθένης ἔδειξε τὸν μέγιστον ἐν τῇ Γῆ κύκλον ἔχειν σταδίων μυριάδας ΚΕ· ἢ τοιαύτη ζήτησις ἐστὶ τοῦ κύκλου, πηλίκον τε ἢ τῷ μεγέθει, ἢ τῇ Ποσότητι, ἢ ὅπως ἂν ἐθέλης ὀνομάζειν ταύτην γε· Κάπειδ' ἂν τῶν ἐν τῇ γῆ τροπικῶν ἐκάτερος, ὅσων ἐστὶ σταδίων ζητῆ καθ' ἐκάστην τε τῶν οἰκήσεων, καὶ πηλίκος ἐστίν ὁ τ' Ἀρκτικὸς ὀνομαζόμενος κύκλος, καὶ ὁ Ἀνταρκτικὸς, τότε καὶ αἱ ἐπὶ μέρους Προτάσεις ἔπονται, κατὰ ἀντιστροφὴν συναληθεύμεναι· καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι Συλλογισμοῖς, τῷ μὲν πρώτῳ καὶ δευτέρῳ καθόλου συμπέρασμα ἔχουσιν, αἱ ἐπὶ μέρους περιέχονται προτάσεις· Τῷ μὲν γὰρ πρώτῳ ἢ ἐπὶ μέρους Καταφατικῇ, τῷ δὲ δευτέρῳ τῇ καθόλου Στερητικῇ ἢ ἐπὶ μέρους Ἀποφατικῇ. Καὶ μὴν καὶ τισι (1) τῶν ἀδοκίμων Συζυγιῶν, οὐκ ἐξ εὐθείας μὲν ἔπεται συμπέρασμα τι, καθάπερ ταῖς εἰρημέναις ΙΓ ταῖς τοὺς Συλλογισμοὺς ἐργα-

(1) Ἐγράφετο, καὶ τινες.

ζομέναις· ἀντιστραφεισῶν δὲ τῶν Προτάσεων ἔπονται.

Κατὰ γοῦν τὸ Α σχῆμα, τῆς μὲν πρὸς τῷ μείζονι τῶν ὄρων Προτάσεως Καταφατικῆς οὔσης, εἴτ' οὖν ἐπὶ μέρους, εἴτ' οὖν (1) καθόλου Στερητικῆς, ἐξ εὐθείας μὲν οὐ γίνεται Συλλογισμὸς. Τῆς δὲ πρὸς τῷ μείζονι τῶν ὄρων (2) πρὸς τὴν ἐλάττονα τῶν Προτάσεων ἀντιστραφείσης, συμπέρασμα γίνεταί, τὸ τὸν ὄρον δηλούμενον ἐξ ἄρκτου, τὸ ὑπόλοιπον, ὧν ἐστὶ μορίων ἐκάστη τῶν οἰκήσεων. Μέγεθος δὲ καὶ Ἡλίου καὶ Σελήνης, καὶ τῶν κατ' αὐτοὺς ἀποστημάτων ἐζήτηται, καὶ δέδεικται τοῖς ἀστρονόμοις· ὡσπερ γὰρ καὶ τῶν Ἐκλείψεων, ὅταν μὴ δι' ὄλων γίνωνται τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἐξ ἡμίσεως ἢ ἀπὸ μέρους, ἢ τινὸς ἄλλου μορίου. Καὶ μὴν τῶν καθ' ἐκάστην οἰκῆσιν ἡμερῶν τὸ μέγεθος ἐζήτηταί τε (3) καὶ εὔρηται, καθάπερ καὶ τὰ προειρημένα· Ὁμολογεῖται μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Κλεψύδρων τε καὶ τῶν Ὑδροσκοπίων, ἔτι τε καὶ τῶν ἡλιακῶν Ὠρολογίων (4) εὔρησθαι τὸ μέγεθος ἐκάστης ἡμέρας τῶν καθ' ὄλον ἐνιαυτῶν· ὑπὸ δὲ τῶν κατὰ τὰς ἐκλείψεις προῤῥήσεων ἡλίου τε, καὶ ἄστρου, καὶ γῆς, καὶ μέγεθος πόσον ἀφεστήκασιν τῶν καθ' ἡμᾶς τόπων τὰ τοιαῦτα· Καὶ μὲν οὖν καὶ τίνες εἰσὶν, αἱ τὴν ἐκάστου τῶν εἰρημένων πηλι-

(1) Ἐγράφετο, ἢ τοῦ καθόλου.

(2) Ἐγράφετο, συλλογισμὸς μείζονος τῶν ὄρων πρὸς ἐλάττονα.

(3) Ἐγράφετο, εἰ ζητεῖται τε καὶ εὔρηται.

(4) Ἐγράφετο, ὑδροσκοπίων.

κότητα ζητοῦσαί τε καὶ ἀποδεικνύουσαι μέθοδοι, πλείστοις (1) ἐγχρώμενοι τῶν κατὰ τὸ Α σχῆμα κατηγορικῶν συλλογισμῶν· καὶ γάρ τοι καὶ τὰς ἀποφάσεις ὑπὲρ ἐκάστου αὐτῶν (2) ζητούμενων, ὧν ποιοῦνται, καθόλου πάσας εὐρεῖν ἐστὶν ὑπ' αὐτῶν λεγομένας τε καὶ δεικνυμένας.

Ἐπεὶ δ' ἐν τῷ μᾶλλον τε καὶ ἥττον εἶναι καλῶς δυνατόν, τὸ πρὸς τὰς γενικωτάτας αὐτῶν ἐπὶ μέρους δοκεῖ λέγεσθαι, διὰ τοῦτο κατὰ συμβεβηκὸς τότε φαίνονται τινες ἀποφάνσεις τε καὶ δεῖξεις εἶναι κατὰ μέρος· Ὡς γὰρ τὴν περὶ παντὸς τριγώνου δεῖξιν τε καὶ ἀπόφασιν, ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς τρεῖς γωνίας (3), ἐπὶ μέρους δόξειεν ἂν εἶναι Πρότασις, λέγουσα μὴ περὶ πασῶν ἐν τριγώνῳ, ἀλλ' ἐνίας τὰς πρὸς τῇ βάσει γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ἔχειν· Οὕτω μὲν οὖν ῥηθὲν, καὶ οὕτω διωρισμένον, οὐδ' ἐπιστημονικὴν ἔχει τὴν ἀπόφασίν τε καὶ γνῶσιν, ἐκείνως δὲ, ἐπιστημονικὴν τε καὶ καθόλου. Πᾶν Ἴσοσκελὲς τρίγωνον τὰς πρὸς τῇ βάσει γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ἔχει. Συνήθης δὲ τοῖς Ἕλλησι λέξις ἐστὶ καὶ ἡ τῆς τῶν ἀριθμῶν προτάσεως ἐνδεικνυμένη καθόλου τι ἀναγκαῖον, τὸ πάντα εἰπεῖν τὰς πρὸς τῇ βάσει γωνίας τρίγωνα ἴσας ἀλλήλαις ἔχειν, ὡς τὰ Ἴσοσκελῆ τρίγωνα· τὰς γὰρ πρὸς τῇ βάσει γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ἔχειν. Καὶ μέντοι

(1) Ἐγράφετο, πλείστων.

(2) Ἐγράφετο, αὐτῶν.

(3) Ἐγέγραπτο, τὰς τριγώνου.

καὶ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἔθος λέγειν αὐτοῖς κατὰ πολλῶν, καὶ μὴ ἀγνοεῖν οὕτω λεγόμενον· Καὶ διαφέρει γε οὐδὲν, εἰ τὰ ἰσοσκελῆ τρίγωνα λέγει ἅπαντα τὰ πρὸς τῆ βάσει γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ἔχειν, ἢ τὸ (1) ἰσοσκελὲς τρίγωνον πρὸς εἶδος ἀποβλέποντας, πολλοῖς κατὰ μέρος ὑπάρχον, ὡς περὶ ἐνὸς εἰκότως ποιοῦνται τὴν ἀπόφασιν· Καὶ γὰρ ἐστὶν ὡς εἶδος ἓν· ἐπειδὴ κατὰ τὴν ὑπαρξίν ἐστὶ τοσαῦτα, κατὰ δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐνός· οἷς ἂν ᾖ (2), τοῖς κατὰ μέρος σώμασιν ἄλλου γε τοιούτου εἶδους αὐτοῦ, μία φύσις ἐστὶ, πρὸς ἣν ἀποβλέποντες οἱ ἄνθρωποι, Πανοῦργον μὲν εἶναι ζῶον τὸν Κερδῶ φασι, Πτηνὸν δὲ τὸν αἰτὸν, Ἄγριον δὲ τὴν ἄρκτον.

Οἰκειοτάταις οὖν ἀποδείξεσιν ἐπιστημονικαῖς, ὁ τοῦ Πρώτου σχήματός ἐστὶ Πρῶτος συλλογισμὸς, ἐν διττῇ λέξει λεγόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ἐνίοτε μὲν [ὡς] ἀρτίως εἴπομεν·

ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι,
τὸ ζῶον οὐσία ἐστὶ (ΚΔ),
πᾶς ἄνθρωπος οὐσία ἐστὶ·

ἐφεξῆς δὲ δεύτερος μὲν ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι.

Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον οἱ δύο Πρῶτοι χρήσιμοι πρὸς τὰς ἀποδείξεις γίνονται ποτε, μιγνυμένης ἐν αὐτοῖς τῆς

(1) Ἐγράφετο, ἤτοι ἰσοσκελές.

(2) Ἀντὶ τοῦ, ἦ.

καθόλου Καταφατικῆς. Καὶ μὴν ὁ τρίτος ἐν τῷ Πρώτῳ σχήματι συλλογισμὸς, ὡς εἴρηται μικρὸν ἔμπροσθεν, εἰς ἀποφάνσεις ποτὲ γίγνεται χρήσιμος (ὡς) ὅταν, τρίγωνον Ἴσοσκελὲς ἐστί· δέδεικται γὰρ καὶ τὸ Ἴσοσκελὲς, τὰς πρὸς τῇ βάσει γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ἔχον· ἐκ τούτων περανθήσεται· τρίγωνόν τι πρὸς τῇ βάσει τὰς γωνίας ἴσας ἔχειν.

Εἰσὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ τρίτον σχῆμα Συλλογισμοὶ τινες, ὡς εἴρηται πρόσθεν, ἀποδεικνύντες τὸ ἐπὶ μέρους καταφατικόν· ἀποδείκνυται δὲ ποτε καὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἀποφατικῶν, τὸ κατὰ τὰ τρία σχήματα, καθάπερ ἐπὶ τοῦ,

πᾶν ἀγαθὸν αἰρετόν ἐστιν,
ἢ τῶν αἰσχυργῶν ἡδονὴ
[οὐχ αἰρετόν ἐστι·]

κατὰ ταύτην μὲν οὖν τὴν λέξιν εἰρημένη, κατὰ τὸ εἶδος, ἢ ἡδονὴ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν εἴρηται· κατὰ δὲ τὰ τοιαῦτα ἀοριστοτέρα·

πᾶν ἀγαθὸν αἰρετόν ἐστι·
τις οὖν ἡδονὴ οὐκ ἔστιν αἰρετόν·
τις ἄρα ἡδονὴ οὐκ ἔστιν ἀγαθόν·

ἔτι κατὰ τήνδε τὴν λέξιν ἀοριστοτέρα ἀπόφασις (1) γίγνεται·

πᾶν ἀγαθόν, αἰρετόν,

(1) Ἐγράφετο, ἀπόφανσις.

πᾶσα ἡδονὴ αἰρετὸν,
οὐ πᾶσα ἄρα ἡδονὴ ἀγαθόν.

Εὐδηλον δὲ ὅτι κατὰ τὴν τοιαύτην ἀπόδειξιν οὐ τὸ μέγεθος, ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἀρτίως εἰρημένων, ἀλλ' ἡ ποιότης ἀποδείκνυται τοῦ Πράγματος· ὁποῖον γάρ ἐστὶν ἡ ἡδονή, πότερον, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἢ μέσον ἐν τῷ τῆς Ποιότητος γένει τὴν ζήτησιν ἴσχει, καθάπερ ἐν τῷ πρὸς τι, τὸ τῶν ἴσοσκελῶν τριγώνων ἴσας εἶναι τὰς πρὸς τῆ βάσει γωνίας· Ὁ δὲ ἀποδεικνύς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Κόσμου τετάχθαι τὴν γῆν (1), κατὰ τὸ Ποῦ, ὑπόκειται τὴν σκέψιν ποιεῖσθαι, καθάπερ γε καὶ ὁ μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἰπποκράτην τε καὶ Δημόκριτον γεγονέναι, κατὰ τὸ Πότε γεγόνασι τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται· ὁ μέντοι ζητῶν εἰ σφαιροειδής ἐστὶν ἡ γῆ, κατὰ τὴν τοῦ Ποιοῦ, κατηγορίαν ποιεῖται τὴν σκέψιν, καθάπερ γε καὶ ὁ ἀποφηνάμενος εἶναι σφαιροειδῆ, ποιότητά τινα τῆς γῆς ἀπέδειξε. Τὸ δὲ κατὰ τὸ Ποιεῖν καὶ Πάσχειν, αἱ τῶν αἰτίων γίνονται ζητήσεις, ἐν Ἰατρικῇ μὲν οὖν, τίς ἐστὶν αἷτια τοῦ πάσχειν, νόσοι τε, καὶ φωνή, καὶ ἀναπνοή, καὶ θρέψις, περὶ ἃ ἡ σκέψις· ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ, σεισμοὶ, κεραυνοὶ, ἀστραπαὶ τε καὶ βρονταί. Κατὰ δὲ τὸ ἔχειν ζητεῖται, τίς ἐστὶν ὁ Πλούσιος, ἢ τίς ὁ Πέννης, ἢ τίς ὁ Εὐπορος, ἢ τίς ὁ Πτωχός· Ὁ δὲ τι ἐπαπορῶν, τίς ἱμάτιον ὑφήνατο, καὶ δίκτυον

(1) Ἐγράφετο, τὴν γῆν κάτω ὑπόκειται.

ἐπλέξατο, καὶ κιβώτιον, καὶ σκίμποδος σύνθεσιν, ζητείτω τὰ παραλελειμμένα ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐν τῇ τῶν δέκα κατηγοριῶν, ὡς ἐπιδέδεικται κατὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνημάτων. Ἔτερον γὰρ γένος ἐστὶ κατηγορίας, ὃ καὶ αὐτὸ εἶωθε, Κεῖσθαι [λέγεσθαι], τὸ γοῦν κατακεῖσθαι καθῆσθαι· κατὰ γὰρ τὸ ἴστασθαι ταῦτα λέγεται, καὶ ἀφῆς μορίων τοῦ σώματος ἐνδείκνυται σχήματα, κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν γιγνόμενα. Καὶ ζητεῖται κατὰ τοῦτο τὸ γένος ὑφ' Ἰπποκράτους, ὁποῖον σχῆμα καταγέντι σκέλει καὶ χειρὶ, τὸ ἄριστον ὑψημμένον ἐκ τῶν ἄλλων μορίων. Ὁμοίως γε καὶ κατὰ τὰς πράξεις ἢ συμπτώματα χειρουργούντων, ἢ αἰμορραγίας ἰστώντων, ἢ τοιοῦτόν τι ἕτερον πραττόντων, ὁποῖον ἄριστόν ἐστι σχῆμα. Ὁ δ' ἐστὶν ἄριστόν τε καὶ πρῶτον ἐφ' (1) ἐκάστου τῶν μὴ φαινομένων αἰσθήσει, τὸ κατὰ τὴν ὑπαρξιν, ἢ τοι οὐσίαν, γίγνεται μὴ εἶναι, ζήτημά ἐστιν, ἐν ᾧ γε τὰ τοιαῦτα προβάλλεται.

Ἄρά γε εἰμαρμένη ἐστίν;

Ἄρά γε πρόνοια ἐστίν;

Ἄρά γε Θεοὶ εἰσίν;

Ἄρά γε κενὸν ἐστίν;

Ἐν οἷς προβλήμασι μάλιστα χρώμεθα ταῖς ὑποθετικαῖς προτάσεσιν, ἃς καὶ κατὰ συνέχειαν καὶ κατὰ διαίρεσιν ἔτεμον οἱ παλαιοί.

(1) Ἐγράφετο, ὑφ'.

Καλοῦσι δὲ τὰς μὲν κατὰ συνέχειαν οἱ Στωϊκοὶ, συνημμένα ἀξιώματα, τὰς δὲ κατὰ διαίρεσιν, διεζευγμένα· καὶ συμφωνεῖται γε αὐτοῖς, δύο μὲν γίγνεσθαι συλλογισμοὺς κατὰ τὸ συνημμένον ἀξίωμα, δύο δὲ κατὰ τὸ διεζευγμένον· Ὅτι (1) δὲ δι' ἀποφατικοῦ συμπεπλεγμένου συλλογισμοῦ εἰς ἀπόδειξιν χρήσιμος οὐδὲ εἰς ἔστι, καθάπερ γε καὶ τὸ,

Μὴ ὁ ἕκτος ἐστὶν ἢ Ζ, ἢ Η, ἢ Θ, (ΚΕ)

ἢ τίς ἄλλος, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσι συλλογισμόν, ἀποδέδεικται δι' ἐτέρων· Ἀλλὰ νῦν πρόκειται τὰ χρήσιμα μόνον αὐτὰ διέρχεσθαι, παραλιπόντας τοὺς ἐλέγχους τῶν περιττῶς προστιθεμένων.

Τρίτον οὖν ἀναπόδεικτον τῶν περὶ τὸν Χρύσιππον ἡγουμένων, ἐξ ἀποφατικοῦ συμπεράσματος, καὶ καθ' ἑτέρου τῶν ἐν αὐτῷ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ περαίνοντα, ὡς ἐπὶ τῶν τοιούτων ἔχει

καὶ Ἀθήνησί ἐστι καὶ ἰσθμοῖ Δίων·

καὶ

τόδε (2) τὸ παιδίον μὲν εἰς πολλὰς τῶν καθ' ὅλον τὸν βίον ἀποδείξειν εἶναι χρήσιμον ἄχρι καὶ τῶν δικαστηρίων.

(1) Ἐγράφετο, ὅτε δὲ.

(2) Ἐγράφετο, τοῦδε.

Ἐπὶ δὲ τῶν μαχομένων ἀλλήλοις πραγμάτων τε, καὶ λόγων, ἓνια μὲν ὀλόκληρόν τε καὶ τελείαν ἔχει τὴν μάχην, ἅμα θ' ὑπάρχειν, ἅμα μὴ τ' οὐχ ὑπάρχειν δυνάμενα. Τινὰ δὲ ἐξ ἡμίσεος ὑπάρχειν μὲν ἅμα μὴ δυνάμενα, μὴ ὑπάρχειν δὲ ἅμα δυνάμενα· διὰ τοῦτο τὰ μὲν κατὰ τὴν τελείαν μάχην τὴν τοῦ διεζευγμένου προσηγορίαν καλεῖν ἡξιώκα· τὰ δὲ τὴν ἔλλιπὴ τὴν τῆς μάχης ἀπλῶς, ἢ καὶ μετὰ προσθήκης ἔλλιποῦς μάχης.

Ἐν τούτοις οὖν τοῖς πράγμασι ὁ εἰρημένος Συλλογισμὸς, χρήσιμὸς ἐστίν· τῇ μὲν αὐτῇ λέξει χρώμενος ἦν Χρῦσιππος, οὐ μὲν ἐπὶ συμπεράσματι συνιστάμενος, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς μαχομένοις, ὧ καὶ αἱ διαφοραὶ πάμπολλοι κατὰ τὸ Συμπεπλεγμένον ἀξίωμα συνίστανται· Τριῶν γὰρ οὐσῶν διαφορῶν ἐν τοῖς πράγμασι, μιᾶς μὲν τῆς κατὰ τὴν μάχην ἐπὶ τῶν μηδέποτε συνυπαρχόντων· ἐτέρας δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ἐπὶ τῶν αἰεὶ μὴ συνυπαρχόντων, ὅσα μῆτε τὴν ἀκολουθίαν ἅμα ἔχει, μῆτε τὴν μάχην, τὸ Συμπεπλεγμένον ἀξίωμα συνίστησιν, ὅποια τὰ τοιαῦτά ἐστι,

Δίῳν περιπατεῖ, καὶ Θεῶν διαλέγεται·

Δῆλον δὲ καὶ τὸ ἀποφατικὸν αὐτοῦ τοιοῦτον ἐσόμενον,

οὐχὶ καὶ Δίῳν περιπατεῖ·

ἔτι δὲ,

ἀλλὰ μὲν καὶ Θεῶν διαλέγεται·

Συμπέρασμα δὲ κατὰ μὲν τὴν ἑτέραν πρόσληψιν,

οὐκ ἄρα Θεῶν διαλέγεται·

κατὰ δὲ τὴν ἑτέραν,

οὐκ ἄρα Δίων περιπατεῖ·

πρὸς ἀπόδειξιν δὲ ἡ τοιαύτη τῶν ὑλῶν δέδεικται καὶ παντάπασιν ἄχρηστος οὔσα.

Πάντα μὲν οὖν, ἴσως καὶ πλείω τοῦ δέοντος, ὡς προκειμένης μὲν βραχυλογίας εἴρηται σαφηνείας ἔνεκεν· Ἐλθωμεν δὲ αὖθις ἐπὶ τὸ Προκείμενον, ὡς εἰ καὶ μηδὲν εἴρηται τῶν παραδειγμάτων.

Οἱ γὰρ ἐξ Ἰποθετικῶν Προτάσεων γιγνόμενοι Συλλογισμοὶ, κατὰ μετάβασιν ἀφ' ἑτέρου πράγματος, ἐφ' ἕτερον ἐπιτελοῦν[ται], δι' ἀκολουθίας ἢ μάχης, ἥτοι γ' ἑλλιποῦς ἑκατέρας, ἢ τελείας· καὶ τρίτον παρὰ ταύτας γένος οὐδὲν ἐστὶ τῆς ἀφ' ἑτέρου μεταβάσεως ἐφ' ἕτερον εἰς ἀπόδειξιν χρήσιμον· Ἔσονται δὲ, δύο μὲν ἐκ τῆς τελείας ἀκολουθίας Συλλογισμοὶ, καθάπερ γε καὶ ἐκ τῆς τελείας μάχης δύο· καλείσθωσαν δ' οἱ μὲν ἐκ τῆς ἀκολουθίας, πρῶτός τε καὶ δεύτερος· οἱ δὲ ἐκ τῆς μάχης, τέταρτος καὶ πέμπτος, ἐπειδὴ Χρῦσιππος οὕτως ἔθετο· τρίτος δὲ κατὰ τὴν λέξιν ὁ αὐτὸς τῷ Χρυσίππῳ· κατὰ δὲ τὴν τῶν αἰτητῶν φύσιν, οὐχ' ὁ αὐτός· Οὐκ ᾤετο γὰρ ἐξ ἀπο-

φατικῆς μάχης ἔλλιποῦς (1) τὴν γένεσιν αὐτῶν καταφα-
τικὴν ἔχειν μίαν Πρόσληψιν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἐξ ἀκολου-
θίας τελείας ἑκατέρας δύο· Οὕσης δὲ καὶ ἀκολουθίας, ὡς
ἐδείξαμεν ἔλλιποῦς ἐν τοῖς καλουμένοις παραδιεζευγμέ-
νοις, ἔσονται καὶ κατὰ τούτους Συλλογισμοὶ δύο. Πρῶτος
μὲν ὁ τοιοῦτος εἰς ἀνάδοσιν τῆς τροφῆς ἐκ κοιλίας εἰς
ὅλον τὸ σῶμα.

Ἔτι τε τῶν σιτίων ἔσται αὐτῶν φερο-
μένων,

ἢ ὑπὸ τῆς γαστρὸς πεμπομένων,

ἢ ὑπὸ τῶν μορίων φερομένων,

ἢ ὑπὸ τῶν φλεβῶν παρεισαγομένων γί-
γνεται·

Συγχωρεῖσθω δὲ καὶ πάνθ' ὑπάρχειν ἅμα δύνασθαι· καὶ
γὰρ δύναται· Καὶ κατ' αὐτό γε τοῦτο [τὸ] παραδιε-
ζευγμένον τοῦ διεζευγμένου διήνεγκεν ἐπ' ἐκείνου·
Ἐν μὲν γὰρ πάντως ἐστὶ, τῶν ἄλλων δ' οὐδέν· ἐπὶ τούτου
δὲ πάντως ἔν τι· Δύναται δὲ καὶ τῶν ἄλλων, καὶ πάντα
τὰ κατειλημμένα τὴν ὑπαρξιν ἔχειν ἅμα. Πρόσλήψεις [δ']
ἔσονται τούτοις τοῦ ἀξιώματος ἀποφατικαὶ μὲν πάντως
κατὰ μίαν τοῖς καθ' ἓν τῶν γιγνομένων, ἢ κατὰ δύο
μόνον· καὶ καθ' ἓν μὲν ὅλον

(1) Ἐγράφετο· ἢ γένεσις ... καταφατικὴ ἔχοντι.

Ἡ ἀνάδοσις τῆς τροφῆς ἐκ κοιλίας εἰς
ὄλον τὸ σῶμα,

ἢ τοι τῆς κοιλίας ἐκθλιβούσης,

ἢ τῶν φλεβῶν παραγουσῶν,

ἢ τῶν μορίων ἐλκόντων,

ἢ αὐτῆς τῆς τροφῆς ἐξ αὐτῆς φερομένης
γίγνεται.

Ἄλλά μὴν ἡ Γαστήρ οὐκ ἐκθλίβει.

ἢ τοι ἄρα τῶν φλεβῶν παραγουσῶν,

ἢ τῶν μορίων ἐλκόντων,

ἢ ἐξ ἑαυτῆς ἡ τροφή φέρεται.

Ἔσται δὲ δηλονότι καὶ τούτου συμπέρασμα παραδιεζευ-
γμένον (1) ἐκ τριῶν· ὡσπερ γὰρ κὰν ἐν ὀτιοῦν ἄλλο (2)
καθάπερ νῦν ἡ γαστήρ, οὕτως αὐτὸ ῥηθῆ μὴ εἶναι. Τὰ
γὰρ ὑπόλοιπα τρία, κατὰ παραδιεζευγμένον ἀξίωμα,
σύνθετον καὶ τὸ συμπέρασμα ἐργάζεται.

Ἐτέρα δὲ Πρόσληψις ἔσται καθ' ἣν,

οὔτε τὴν κοιλίαν πέμπειν,

οὔτε τὰς φλέβας παράγειν, ἐροῦμεν,

οὔτε τὴν τροφήν ἐξ ἑαυτῆς φέρεσθαι,

ἢ ὅπως ἂν ἄλλως ἀξιωματῶν ἀπόφανσιν προσληψοίμεθα.

(1) Ἐγράφετο· παρεζευγμένον.

(2) Ἐγράφετο· ὀτιοῦν ἀλλὰ καθάπερ.

Δύναται γὰρ πολλάκις καὶ τριῶν μὲν μᾶλλον ἄμεινον τὸ τέταρτον περαίνεσθαι, καταφατικῶς δὲ καὶ διωρισμένως· Ἄχρι γὰρ ἦτοι ἅπαξ τῶν τεττάρων, ἢ δις λαμβάνεται, τὸ συμπέρασμα παραδιεζευγμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ τοιοῦτος Συλλογισμὸς αὐτὸ ὑπομένειν δόξει τῷ τοι[όνδε].

Ἀναδίδεται ἡ τροφή ἐκ τῆς κοιλίας εἰς ὅλον τὸ σῶμα,

ἦτοι ἐξ αὐτῆς φερομένη τοῦτο πάσχουσα,

ἢ ὑπὸ τῆς γαστρὸς πεμπομένη,

ἢ ὑπὸ τῶν μορίων ἐλκομένη,

ἢ ὑπὸ τῶν φλεβῶν παραγομένη.

Οὐκ ἔστι δὲ ὁ αὐτός· ἀλλ' οὗτος μὲν τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν (1) τῷ πρώτῳ τῶν ὑποθετικῶν ἀναποδείκτω, ἡγουμένου (2) μὲν ἐξ ὑποθέσεως τοῦ ἀναδίδεσθαι τὴν τροφήν, ἐπομένων δὲ τῶν ἐφεξῆς εἰρημένων. Καὶ οὐδὲν διαφέρει ποτέρων διεζευγμένων πραγμάτων ὕλη τὸ ἐπιφερόμενόν ἐστιν, ἢ ἐμπααραδιεζευγμένη· καθ' ἕτερον γὰρ τὸν τρόπον, ἢ τοῦ (3) πρώτου τῶν ὑποθετικῶν Συλλογισμῶν δύναμις ἐστίν οὕσα τοιαύτη·

(1) Ἐγράφετο· τῷ πρὸ τῶν ὑποθετικῶν.

(2) Ἐγράφετο· ἡγουμένῳ μὲν.

(3) Ἐγράφετο, ἢ τοῦ.

ἤτοι τὸ Πρῶτον,
ἢ τὸ δεύτερον,
ἢ τὸ τρίτον,
ἢ τὸ τέταρτον,
ἢ τὸ πέμπτον.

Εἶτα Πρόσληψις

Ἄλλὰ μὴν τὸ Πρῶτον,

Εἶτα συμπέρασμα

ἤτοι ἄρα τὸ δεύτερον,
ἢ τὸ τρίτον,
ἢ τὸ τέταρτον,
ἢ τὸ πέμπτον

Ἐτέρα δὲ Πρόσληψις κατὰ τὸν τοῦ δευτέρου τῶν ὑποθετικῶν ἀναποδείκτων τρόπον τὰ τοιάδε·

Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον,
οὐδὲ τὸ τέταρτον ἢ τὸ πέμπτον·
οὐκ ἄρα τὸ πρῶτον·

Ὦν δ' ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰπόντες Συλλογισμὸν γίνεσθαι κατὰ τὸ παραδιεζευγμένον, ὡς ὁμολογουμένῳ τῷ παραδιεζευγμένῳ, τήν τε πρόσληψιν λαβεῖν, καθάπερ εἰ καὶ διεζευγμένον, εἴη τοιοῦτον (1).

(1) Ἐγράφετο· ἢ τοιοῦτον.

ἤτοι ἐξ αὐτῶν ἀναδίδοται τὰ σιτία,
ἢ ὑπὸ τῆς γαστρὸς ἐπιπέμπεται (1),
ἢ ὑπὸ τῶν φλεβῶν παράγεται,
ἢ ὑπὸ τῶν τοῦ σώματος μορίων ἔλκεται.

ἀλλ' οἱ μὲν (2) ἐπὶ τῷ διεζευγμένῳ συλλογισμοῖ (3)
προσλήψεις ἔχουσι δύο, ἤτοι γέτοι τῶν κατὰ τὸ διεζευ-
γμένον, ἢ καὶ τὰ ἄλλα πάντα πλὴν ἑνὸς οὐχ ὑπάρχοντος.

Ὅτι δὲ πρὸς ἀπόδειξιν [χρήσιμοι] οἱ τοιοῦτοι συλλο-
γισμοὶ, δηλοῖ καὶ Πλάτων ἐν Ἀλκιβιάδει, κεχρημένος τῷ
κατὰ (4) Δίλημμα τοῦ δευτέρου τῶν ὑποθετικῶν, ἔνθα φησίν·

Ἀλκιβιάδης οἶδε τὰ δίκαια,
ἤτοι παρ' ἑτέρου μαθὼν,
ἢ αὐτὸς εὐρῶν, οἶδεν.

Εἶτα δείξας, ὅτι

μήτε παρ' ἑτέρου μαθὼν,
μήτε αὐτὸς εὐρῶν,

ἐπιφέρει συμπέρασμα, τὸ

μὴ γινώσκειν Ἀλκιβιάδην τὰ δίκαια.

(1) Ἐγράφετο· ἐπέμπετο.

(2) Ἐγράφετο· εἰ μὲν.

(3) Ἐγράφετο· συλλογισμῶ.

(4) Ἐγράφετο· κατὰ δύναμιν.